

100-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ВИДАТНОГО ФІТОПАТОЛОГА – АКАДЕМІКА ВОЛОДИМИРА ФЕДОРОВИЧА ПЕРЕСИПКІНА

Виповнюється 100 років з дня народження видатного ученого-фітопатолога, академіка УААН (нині Національної академії аграрних наук України), члена-кореспондента ВАСГНІЛ (Всесоюзної академії сільськогосподарських наук імені Леніна, пізніше – Російської академії сільськогосподарських наук), доктора біологічних наук, професора, заслуженого діяча науки України, лауреата Державної премії України і премії Ради Міністрів СРСР Володимира Федоровича Пересипкіна (1914-2004 рр.).

**Володимир Федорович Пересипкін – ректор Української сільськогосподарської академії
(1967 р.)**

Народився В.Ф. Пересипкін 22 серпня 1914 р. в с. Лихачеве Олексіївського (тепер Першотравневого) району Харківської області. Протягом 1929-1932 рр. навчався в Олексіївському агрономічному технікумі, який закінчив з відзнакою. З 1932 р. – студент факультету захисту рослин Харківського сільськогосподарського інституту, який закінчив у 1936 р. У період 1936-1940 рр. Володимир Федорович під керівництвом професора Т.Д. Страхова займався проблемою дезінфекції насіння льону з використанням десорбційно-газового методу, результатом якої був захист кандидатської дисертації.

Подальшу наукову роботу перериває Велика Вітчизняна війна. В діючих військах Радянської Армії В.Ф. Пересипкін знаходився з перших днів війни. Брав участь у звільненні міст Болхов, Орел, Глухов, Мена, Чернігів. Після форсування річки Дніпро воював у районах Брагіна, Хойникова, Клинковичів, Мозиря, звільняв Варшаву, брав участь у взятті Берліна. Мав бойові нагороди: орден “Отечественной войны II степени”, медаль “За освобождение Варшавы”, медаль “За взятие Берлина”, медаль “За победу над Германией в Великой Отечественной войне 1941-1945 гг.” Під час бойових дій отримав поранення. Закінчив війну у званні майора [6].

Надалі Володимир Федорович працює в Уманському сільськогосподарському інституті: спочатку заступником директора з наукової і навчальної роботи (1946-1947 рр.), а в період 1947-1952 рр. – директором. Весь цей час він був завідувачем кафедри захисту рослин.

У 1952 р. В.Ф. Пересипкін переїздить до Києва, де працює директором Київського сільськогосподарського інституту та завідувачем кафедрою фітопатології. У цей період він виступає одним з ініціаторів об'єднання Київського сільськогосподарського інституту з Київським лісогосподарським, на базі яких була створена Українська сільськогосподарська академія (УСГА). У 1954 р. Володимир Федорович виконує обов'язки ректора УСГА, потім тимчасово залишає керівництво вузом і йде в докторантуру при кафедрі фітопатології Харківського сільськогосподарського інституту. У 1956 р. захищає докторську дисертацію на тему

"Бактеріози коріння озимого ріпаку". Науковим консультантом був відомий фітопатолог, заслужений діяч науки УРСР, член-кореспондент АН УРСР, професор Д.Т. Страхов [2].

У 1956 р. В.Ф. Пересипкін отримав звання професора по кафедрі фітопатології Харківського сільськогосподарського інституту. Далі вся його трудова діяльність пов'язана з Українською сільськогосподарською академією (нині Національний університет біоресурсів і природокористування України): в період 1956-1960 рр. – проректор з наукової роботи і завідувач кафедрою фітопатології; 1962-1968 – ректор; 1972-1987 – завідувач кафедрою фітопатології; 1987-1999 рр. – професор кафедри фітопатології [3].

Протягом 1961 до 1962 рр. В.Ф. Пересипкін був заступником міністра сільського господарства України і за сумісництвом зав. кафедрою фітопатології Української сільськогосподарської академії.

Володимир Федорович займав відповідальні посади у Всесоюзній академії сільськогосподарських наук ім. В.І. Леніна: був головним вченим секретарем (1968-1972 рр.), а в 1969-1972 рр. – головою Південного відділення ВАСГНІЛ. У 1966 році обраний членом-кореспондентом ВАСГНІЛ [5].

В.Ф. Пересипкін проводив активну громадську роботу. Зокрема вибирався депутатом Київського міської та обласної Ради народних депутатів, членом республіканського товариства «Знання», головою правління Київського обласного товариства «Знання» та ін. [1].

Вагомі здобутки В.Ф. Пересипкіна у науковій та педагогічній діяльності. Зокрема, його наукова школа почала діяти з 1963 р. Напрямок її роботи було вивчення хвороб сільськогосподарських культур, створення вихідних форм пшениці озимої і ріпаку з подальшим їх використанням у селекційному процесі як джерел стійкості, розробка комплексних систем захисту рослин.

В.Ф. Пересипкін із співробітниками та аспірантами кафедри фітопатології на дослідному полі (Агрономічна дослідна станція УСГА, Київська область, с. Пшеничне, 1985 р.)

У фітопатологічних дослідженнях професор В.Ф. Пересипкін спільно зі своїми учнями підтвердив можливість існування фітопатогенних бактерій у фільтруючій формі [1] і з'ясував їх регенерації у візуальній формі, розпочав роботу з вивчення імунітету культурних рослин.

Пересипкін В.Ф. багато зробив у галузі імунітету рослин. Зокрема, створено сорти рослин з підвищеною стійкістю проти хвороб. До вітчизняної наукової скарбниці ввійшли такі досягнення: 7 сортів ріпаку озимого та 6 ярого, 2 сорти пшениці озимої, які були районовані в Україні та країнах СНД. Під його керівництвом розроблені і широко впроваджені у виробництво комплексні системи захисту основних сільськогосподарських культур від шкідливих організмів. За участь в

циклі робіт “Розробка методів експериментального одержання та практичного використання індукованих мутацій у рослин” В.Ф. Пересипкін був удостоєний лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки (1982 р.) і премії Ради Міністрів СРСР (1989 р.) [7], а також звання та гранту Соросівського професора (1994 р.).

За період функціонування школи В.Ф. Пересипкіна співробітниками кафедри одержано 20 авторських свідоцтв, у тому числі 11 за сорти сільськогосподарських культур. За участь у ВДНГ СРСР співробітники кафедри нагороджені чотирма золотими, трьома срібними і однією бронзовою медалями. Вченим опубліковано понад 350 наукових праць, у тому числі 28 книг. Серед них неодноразово перевидавалися оригінальні навчальні посібники і монографії: "Болезни сельскохозяйственных культур" (1989, 1990, 1991), підручник "Сільськогосподарська фітопатологія" (1969, 1973, 1982, 1989, 2000) і книга "Атлас болезней полевых культур" (1981, 1987).

У Володимира Федоровича гармонійно поєднувалися риси талановитого педагога, вченого і організатора. Заснована ним школа фітопатологів плідно працювала. Під його керівництвом захищено понад 70 кандидатських і 5 докторських дисертацій. Багато наукових кадрів ним підготовлено для країн далекого і ближнього зарубіжжя. Послідовниками його наукової школи є доктори наук М.П. Лісовий, М.М. Кирик, О.М. Слюсаренко, М.С. Корнійчук, О.Ф. Антоненко та ін.

В.Ф. Пересипкін приділяв багато уваги організації створення факультету захисту рослин (1962 р.) в Українській сільськогосподарській академії та зробив вагомий внесок у його становлення та подальший розвиток, покращення матеріальної бази, а також підготовки кадрів для виробництва та наукової сфери.

Володимир Федорович був дуже уважним і доброзичливим до людей. Він охоче допомагав кожному хто до нього звертався. Ці якості завжди поєднувалися з його принциповістю і вимогливістю.

Держава високо оцінила працю В.Ф. Пересипкіна: він нагороджений 6 орденами і численними медалями; лауреат Державної премії в галузі науки і техніки [4]. Враховуючи внесок Володимира Федоровича в розвиток кафедри фітопатології і підготовку висококваліфікованих кадрів рішенням вченої ради Національного аграрного університету (нині Національного університету біоресурсів і природокористування України) і наказом ректора (2005 р.) кафедри фітопатології присвоєно ім'я акад. В.Ф. Пересипкіна [2].

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Голышин Н.М., Кирюхина Р.И. К 70-летию члена-корреспондента ВАСХНИЛ Владимира Федоровича Пересыпкина // Вестник сельскохозяйственной науки. – 1984. – № 8. – С. 146.
2. Кирик М.М., Піковський М.Й. Кафедра фітопатології ім. акад. В.Ф. Пересипкіна. Історія та сучасність. – К.: Вид. центр НАУ, 2008. – 23 с.
3. Кирик Н.Н., Піковский М.И. К 95-летию со дня рождения В.Ф. Пересыпкина // Защита и карантин растений. – 2009. – № 9. – С. 49.
4. Лауреат Государственной премии УССР // Защита растений. – 1983. – № 4. – С. 20.
5. Новые члены-корреспонденты // Защита растений. – 1967. – № 6. – С. 59.
6. Пересипкін Володимир Федорович: Біобібліогр. покажч. наук. праць за 1938-1998 р. / УААН. Центр. наук. с.-г. б-ка; Нац. аграр. ун-т; Упоряд.: Т.Ф. Дерлеменко та ін. – К.: Аграрна наука, 1999. – 85 с.
7. Пересыпкин В.Ф. : [Биограф. справка] // Сельскохозяйственная биология. – 1985. – № 6. – С. 26.

М.М. Кирик, доктор біологічних наук, академік НААН України, професор,
М.Й. Піковський, кандидат біологічних наук, доцент